

Sanda Maria Dandu

Mariei Bernacki, melancolia interiorizată a lui Al. Manolescu, expresivitatea lui Florin Crăciunescu, prezențele sobre ale lui Adrian Petrache și Cornel Constantiniu, și, mai presus de realizările individuale, admirabila dăruire colectivă cu care acești actori tineri s-au angajat în mesajul vibrant al spectacolului.

Sebastian Costin

TEATRUL „ȚÂNDĂRICĂ“

NOCTURN VI : CU CÎT CÎNT, ATÎTA SÎNT

Nu știu în ce măsură ne dăm întotdeauna seama de asta, dar, de fapt, cînd ne aflăm în fața unei scene, în atmosfera aparte a sălii de spectacol, căutăm tot timpul o emoție anume, greu de definit — emoția descoperirii unor lumi necunoscute. N-are importanță dacă ceea ce descoperim este un continent, o insuliță, sau doar o tainită din adîncurile unui suflet omenesc. Avem nevoie de sentimentul revelației, pentru puterea sa regeneratoare, și pentru că, în mod paradoxal, ne apropiem de noi înșine. Firește, nu căpătăm prețiosul dar decît în zilele de sîrbătoare ale teatrului ; artiștii care au vocația de a desfereca nevăzutele lacăte sînt personalități de excepție, în jurul cărora se instalează parcă un cîmp magnetic.

Un asemenea cîmp magnetic s-a instalat în jurul grupului de creatori ai „nocturnelor“ de la „Țîndărică“. Mai întîi a fost, singură, Miriam Răducanu, inspirată, de o ciudată, fanatică modestie, cu acea sinceritate a dansului care descumpănea ; curînd a venit lîngă ea primul și cel mai înzestrat dintre elevi, de la început veritabil partener, Gheorghe Căciuleanu. Împreună cu ei și (nu-l uităm !) cu Virgil Ogașanu, am făcut cîteva explorări pe-aproape, prin jurul casei, prin grădina noastră de cetățini moderni : șansoneta, jazz-ul, unele pagini de muzică simfonică, poezie, literatură în pilule. Li s-a alăturat și Raluca Ianegic, o foarte tînără dansatoare, din aceeași familie de spirite. Și pentru că se pregătea un „zbor în adînc“, în care nu mai era vorba doar despre dans, ci era nevoie de un echipaj complex, tip Apollo, s-au ales, prin afinitate, Olga Tudorache (nume prea cunoscut în teatru ca să mă simt în stare s-o „prezint“ printr-un adjectiv — deși îndrăznesc să sugerez că n-o cunoaștem încă, într-adevăr) și Dan Necșulescu (de care n-a auzit aproape nimeni, profesia lui fiind cu totul alta ; sau poate tocmai aceasta, de a fi „autor de concepție“ — adică regizor —, prin dubla sa formație de inginer și filozof, și mai cu seamă prin idealismul pur al celui care pătrunde în artă cu libertatea, dezinteresarea și pasiunea amatorului). Iată-ne, deci, în fața acestui „Nocturn VI“, intitulat „Cu cît cînt, atîta sînt“. E un moment important în biografia acelor „seri de stare poetică“, momentul în

care tot ceea ce plutea în atmosferă, difuz, răsfirat, înconjurându-ne ca un nor alb, spumos — sensibilitate, umor, grație, fantezie, aspirație spre viu, adevărat și profund — se cristalizează brusc, sub presiunea unui puternic element integrator, trecînd dintr-un salt în categoria spectacolului constituit, unitar, fără a-și pierde totodată cea mai valoroasă trăsătură: spontaneitatea, prospețimea, aerul acela destins, de joc și bucurie.

Nu e, desigur, o întîmplare, faptul că acest puternic element integrator este folclorul românesc; dar e o intuiție de zile mari. Avînd-o, creatorii spectacolului s-au putut mișca într-un univers vast și plin de taine, în care totul respiră emoție.

Interpretarea pe care ei o dau folclorului nu încapă în nici una dintre obișnuințele noastre, și în acest sens este un act de curaj; evitînd drumurile știute ale artizanatului, precum și tiparele acreditate de semiprofesionismul devenit tradiție, ei au refăcut, pe cont propriu, contactul cu izvoarele, căutîndu-și inspirația în comorile de autentic păstrate în tezaurele Institutului de folclor: colinde, bocete, balade, cîntece străvechi, a căror lume a murit demult. Ascultînd sunetele aspre, pătrunzătoare, încărcate de o stranie „tensiune încremenită”, acceptîndu-le misterul pentru totdeauna închis, ei caută, fiecare, expresia proprie, fără a deghiza caracterul modern, eliptic și extrem de personal al acestora și fără a-și cenzura sentimentul. Tocmai din diferențele de receptivitate și din trăirea sinceră, totală, pe lungimile de undă deosebite ale temperamentelor lor, se naște originalitatea de substanță: descoperirea unui tragism al elementarului, șocul rezultat din refuzul caligrafiei, al armoniilor convenționale, puterea de revelare a disonanței, „filtrul de culoare” al viziunii grotești, elanul liric nuanțat de o senzualitate robustă și inocentă. Poate că impresia dominantă pe care ne-o împune spectacolul este uimirea tot timpul reînnoită, *neașteptatul*. „Miorița” e un dialog tăcut, între neliniștea, zbuciumul ei, și adîncul lui împăcare cu destinul. „La poartă” e o erupție a simțirii încă stîngace. „Cudățenie” — o fals-naivă descoperire de sine. „O poveste...” are o notă de cruzime fantastă. „Al dracu e omu-n lume” pocnește de exuberanță ironică ș.a.m.d. Interpreții nu se dau înapoi de la neobișnuit, nu se tem de ipostaza „dezavantajoasă”, n-au prejudecățile esteticii frumosului, ci-și caută liniștiți mișcarea, gestul cel mai bogat și mai direct. Imaginea aparent simplă, dar extrem de rafinată și expresivă, pe care o aduc în scenă se datorește și costumelor create de Elisabeta Benedek; ele au darul de a deveni, în sens figurat, străvezii pentru personalitatea pe care o îmbracă, servindu-i cu suptele intenția.

„Nocturn VI” e, în mult mai mare măsură decît precedentele, un act de creație colectivă. Există o consonanță intimă, un acord lăuntric, prin care totul se leagă la-

Miriam Răducanu, Olga Tudorache,
Raluca Ianegic și (în prim plan) Gh.
Căciuleanu

olaltă: și sufletul transparent, de adolescentă, al lui Miriam Răducanu, cu prea-plinul său de sentiment absolut și pur, suferința — închiriere a fiecărei fibre, bucuria — explozie; și inspirația îndrăzneță, mîndră, a lui Gh. Căciuleanu, umorul lui semeț și delicat totodată, neașteptatele lui întoarceri spre gravitate; și complicatele căutări de sine ale Ralucai Ianegic, imprevizibilele scăpărări de duritate, autoironia necruțătoare, inteligentă, lucidă, și secreta înclinație către ceea ce e fascinant, magic, neștiut; și Olga Tudorache... Dacă nu cumva ea e purtătoarea acestui liant; disponibilitatea intactă, trează, pentru fiecare din solicitările unei astfel de încercări, supunerea pasionată la idealul reprezentației de echipă sînt, pentru o actriță atît de experimentată, supremul certificat de noblete. Ceea ce face aici e și nu e teatru; uneori e o șoaptă încleșcată înfiorînd un colț de întuneric, alteori e un strigăt, o intonație aparte, un accent pe un cuvînt; și mai e plăcerea intensă a comicalului, un comic scăpător și dens, căptușit parcă de ecou. Olga Tudorache se mișcă printre dansatori așa cum ar umbla un copil printr-o pădure de copaci tineri — vorbindu-le, glumind cu ei, ascultîndu-le freamătul, inventîndu-le povești.